

هویت ملی و ساختمان آن

هویت در معنای لغوی یعنی حقیقت و ماهیت چیزی را گویند. در تعریف عبارت است از مجموعه ی خصوصیات و مشخصات اساسی اجتماعی، فرهنگی، روانی، هم زیستی و تاریخی گروه است که به معنای یگانگی یا همانندی اعضای آن با یکدیگر دلالت کند و آنان را در یک ظرف زمانی و مکانی معین، به طور مشخص و قابل قبول و آگاهانه از سایر گروه ها و افراد متعلق به آن ها متمایز کند. یا هویت ملی، مجموعه ای از معانی است که فرد در درون نقش یا موقعیت اجتماعی به کار می گیرد تا چه کسی بودن خود را بیان کند. هویت جمعی نیز نوعی احساس تعهد و عاطفه نسبت به اجتماع عام است که موجب وحدت و انسجام جامعه است و بخشی از هویت فرد را تشکیل می دهد.

در یک تعرف جهانی هویت ملی عبارتند است هویت ملی احساس متعلق فرد به یک ملی چند دولت ملی یک ملی چند ملت است. این معنای یک ملت به عنوان یک گروه منسجم است که توسط سنت ها، فرهنگ و زبان مشخص می شود

هویت ملی از عوامل اصلی پایداری نظام های سیاسی و اجتماعی است، لذا یکی از اهداف و حوزه های اصلی جامعه پذیری سیاسی در همه نظام های سیاسی را تقویت و باز تولید هویت ملی تشکیل می دهد

هویت ملی به صفت یک پدیده جمعی است. هویت ملی می تواند به عنوان یک نتیجه مستقیم از

حضور عناصر از «نقاط مشترک» در زندگی روزمره مردم به وجود آید مانند نمادهای ملی، زبان، تاریخ ملت، آگاهی ملی و آثار باستانی.

یا به عباره ساده تر هر فرد، گروه، قوم، قبیله و یا مجموع آنهایی که در یک حدود جغرافیایی که یک کشور است زندگی میکنند دارای مشخصات و ویژگی های اند که آنها را از یکسو با دیگران متمایز میکند و از سوی دیگر این مشخصات جزو وجود آنها است. عنصری است که من و تو و دیگران به آن وابسته هستیم، عناصری است که محصول صدها و هزاران سال است. ممکن است با این مشخصات چندان میانه خوب نداشته باشیم ولی جزو ما هستند. مثل دین، مذهب، زبان... به آن میگویند هویت افغانها مسلمان، هنود، سیک، شیعه، سنی، اسماعلیه، پشتون، هزاره، تاجیک، فارسی، پشه ای، ازبک.... میباشند که در تحت یک بیرق بنام افغان منسجم بودند.

مسئله هویت ملی در افغانستان، همواره یکی از موارد بسیار حساس سیاسی و فرهنگی بوده است

چراکه تفاوت های زبانی، قومی، فرهنگی و مذهبی در افغانستان و شباهت های قومی و فرهنگی با اقوام کشورهای مجاور و همچنین جنگ، تضاد و ویرانی در افغانستان باعث شده که هویت ملی در این کشور به طور کامل شکل نگیرد. زیرا تا اکنون هویت قومی مهم است از هویت ملی.

اشتقاق هویت ملی

هویت در اصل لفظی عربی بوده و از ضمیر "هو" که بمعنی "او" می باشد، اشتقاق یافته است. عربها که در دوره های شکوفایی تمدن اسلامی منطق و فلسفه را از یونان ترجمه می کردند، از کلمه "هو"، "هویت" را اشتقاق نمودند و از "ماهو"، "ماهیت" را. در نتیجه اینکه منظور از هویت، شناخت است که انسان و یا جامعه او را معرفی می نماید. هویت ملی در شکل مثبت آن می تواند به مهین پرستی که با غرور ملی و احساسات مثبت به کشور مشخص می شود و همراه دانست ولی در حالت افراطی به شوونیسم و برتری کشور و افراطی گری ختم شود. هویت یا حس هم میهنی تعلق فرد به یک دولت یا یک ملت است. یک حس مشترک که مردم به یک وحدت کلی درک می کنند که نمود خود را در سنت ها، فرهنگ تاریخ و زبان نشان می دهد. هویت ملی از نظر روانشناسی به عنوان آگاهی و احساس از تفاوت بین ما و آنها تلقی می شود.

ابعاد هویت ملی

طور عموم ابعاد هویت ملی در شش بخش یعنی فرهنگی، زبانی، اجتماعی، کشوری، سیاسی و دینوی تقسیم نموده اند. این ابعاد ثابت نبوده میتواند نظر به جغرافیا و ملت کم و زیاد شود

شاخص های که هویت ملی را باز تاب می دهد

عبارتند از هویت قومی، هویت فردی، ملت، بُعد جامعه، بُعد تاریخی، بُعد فرهنگی، بُعد جغرافیایی، بُعد سیاسی، ارزش ها، اعتقادات جامعه، رویکردها، تعلقات، تعهدات، بُعد سلیقوی، نمادها و افکار جمعی، سرمایه فرهنگی و هویت مدنی میباشد

هویت ملی و طرز شکل گیری آن

هویت ملی یک خاصیت ذاتی نیست و یک نظام که از روابط اجتماعی ساخته شده است و فرد با اتکا به «نقاط مشترک» در روابط اجتماعی با سایر مردم به آن می رسد و دامنه آن می تواند از نمادهای ملی مشترک، زبان، تاریخ ملت، پیوندهای خونی و نژادی، موسیقی، خوراک و سبک آشپزی و... باشد. تحت تأثیرات مختلف اجتماعی، افراد با اتخاذ اعتقادات، ارزشها، فرضیات و انتظاراتی که با هویت ملی فرد همسو می شوند، هویت ملی را در هویت شخصی خود گنجانیده اند. افراد با شناسایی ملت خود، اعتقادات و ارزشهای ملی را از نظر شخصی معنادار می دانند و این باورها و ارزشها را در کارهای روزمره ترجمه می کنند.

مفهوم فلسفی هویت ملی

دانشمند بنام روپرت امرسون هویت ملی را توده ای از مردم که احساس می کنند یک ملت هستند تعریف هویت ملی می داند. این تعریف از هویت ملی توسط روانشناس اجتماعی، «هنری تاجفل»، که نظریه هویت اجتماعی را به همراه «جان ترنر» تدوین کرده بود، نیز تأیید شد. در این تعریف فرد هم باید توانایی شناسایی ملت را داشته باشد و هم خود را عضوی از آن بداند و احساس تعلق خاطر و دلبستگی به آن ملت را داشته باشد. این حس باعث می شود که فرد بدون آن که الزاماً سایر افراد گروه و عضو ملت را بشناسد خود را متعهد و متعلق به گروه حس کند. فرضیه اصلی نظریه هویت اجتماعی این است که اعضای یک گروه داخلی در پی یافتن جنبه های منفی در یک گروه خارجی هستند تا از این طریق بتوانند تصویر خود را ارتقا دهند. دیدگاه های تبعیض آمیز در بین فرهنگها ممکن است منجر به نژادپرستی شود و در قالب های شدید آن، نژادپرستی ممکن است منجر به

نسل‌کشی گردد، مانند اتفاقات رخ داده در آلمان در مقابل یهودیان، در رواندا بین هوتوها و توتسی‌ها و اخیراً در یوگسلاوی سابق بین بوسنی‌ها و صرب‌ها.

هویت ملی مستلزم شناسایی درک یا شناسایی مشترکات درون گروهی و اختلاف گذاری و تمایز با سایر گروه‌ها است به شکلی که توان گفت فرد در چه شرایطی عضو ملتی محسوب می‌شود یا جزو سایر ملل باید دسته‌بندی و طبقه‌بندی شود.

هویت ملی، مانند سایر هویت‌های اجتماعی، در صورت متعارف خود، احساسات مثبتی مانند غرور و عشق به ملت و احساس تعهدات نسبت به سایر شهروندان ایجاد می‌کند. هویت ملی مانند اجتماعی کردن غرور ملی و احساس استثنائی بودن کشور باعث هماهنگی بین اقوام مختلف زیر لوای ملت مشترک می‌شود. به عنوان مثال، در ایالات متحده، که با ادغام اقوام متنوع در هویت عمومی بودن یک آمریکایی، مردم با یک احساس مشترک افتخار ملی و احساس تعلق به ایالات متحده متحد می‌شوند و بنابراین تمایل به کاهش تضادهای قومی دارند.

هویت ملی هنگامی که ملت با دشمن خارجی یا داخلی یا حتی بلاهای طبیعی روبرو می‌شود بسیار اهمیت پیدا می‌کند و معمولاً یکی از عوامل قوام بخش به حس مهین پرستی و تقویت کننده حس هویت ملی است.

هویت، محصول پاسخگویی آگاهانه ی فرد یا قوم یا ملت خود است؛ از گذشته خود و اینکه کی بودند چه بوده و چه می‌باشد آگاه شود. به عبارت دیگر متعلق به کدام قوم، ملت و نژاد است؟ زادگاه اصلی و دائمی اش کجا است؟ دارای چه فرهنگ و تمدنی بوده و چه نقشی در توسعه تمدن جهانی داشته و امروزه صاحب چه جایگاه سیاسی، اقتصادی و فرهنگی در نظام جهانی است؟ و بالاخره، ارزشهای ملهم از هویت تاریخی او تا چه حد در تحقق اهداف اجتماعی، سیاسی و فرهنگی جامعه مورد بحث کارساز خواهد بود. بنابراین هویت ملی، زمانی به عنوان یک مفهوم برجسته خودنمایی کرد که احساسات نهفته در جوامع ملی، بر اساس یک اراده معطوف به قصد و آگاهی، پایه ای برای یک طرح سیاسی، فرهنگی و یا اقتصادی قرار گرفت.

اندیشمندان اجتماعی هویت را به ابعاد متفاوت (فردی، جمعی، فرهنگی، دینی، ملی، قومی و غیره) تقسیم‌بندی کرده‌اند. هویت مبین مجموعه خصایصی است که امکان تعریف صریح یک شیء یا یک شخص را فراهم می‌آورد.

هویت اجتماعی

ریچارد جنکینز جامعه شناسی است که در سنت تعاملگرایی دست بالا داشت. او معتقد است، هویت اجتماعی خصلت یا خصیصه همه انسانها به‌عنوان موجودات اجتماعی است. از نظر جنکینز، هویت اجتماعی درک ما از این مطلب است که چه کسی هستیم و دیگران کیستند، و از طرف دیگر، درک دیگران از خودشان و افراد دیگر چیست. دیدگاهی که جنکینز برای فهم هویت اجتماعی عرضه می‌کند، دیالکتیک هویتها و دیالکتیک فرد و جامعه است که هویت فردی بر تفاوت و هویت جمعی بر تشابه تأکید دارد. هویت فردی در خویشتنی تجسم یافته و جدا از دیگران بیمعناست.

هویت شخصی مفهوم منفعلی نیست که صرفاً تحت‌تأثیر عوامل بیرونی شکل گرفته باشد. بلکه افراد، ضمن ساختن و پرداختن هویت شخصی خویش، صرفنظر از کیفیت محلی یا موضعی اعمال و افعال آنها، به‌طور مستقیم در ایجاد و اعتلای بعضی از تأثیرات اجتماعی جهانی نیز مشارکت دارند. از نظر آنتونی گیدنز، هویت عبارت است از: خود شخص، آنطوری که خودش

تعریف میکند. به نظر گیدنز، هویت انسان در کنش متقابل با دیگران ایجاد میشود و در جریان زندگی پیوسته تغییر میکند. هیچکس دارای هویت ثابتی نیست. هویت، سیال و همواره در حال ایجاد شدن و عوض شدن است.

جوامع چند قومیتی

در کشورهایی که دارای چندین گروه قومی هستند، ممکن است هویت قومی و هویت ملی در تضاد باشد. این درگیری‌ها معمولاً به عنوان درگیری قومی و ملی گفته می‌شوند. در بسیاری از موارد دولت‌ها مرکزی به بهای تقویت حس ملی‌گرایی به شکل مناسب از هویت قومی اقلیت‌ها حمایت لازم را نمی‌کنند و فرد در حفظ هویت ملی و قومی خود دچار دوگانگی شده و در صورت سیاست‌گذاری اشتباه می‌تواند باعث کاهش حس ملی‌گرایی و کم‌رنگ شدن هویت ملی شود. که نمونه آنرا در دولت قبلی افغانستان به خوبی مشاهده نمودیم این عمل جامعه رادر دوگانگی قرار داده باعث کاهش وطن پرستی میشود. با وجودیکه هموطنان شریف داد و حوت می‌زدند ولی چندان جای را نگرفت.

هویت فردی

هویت فردی که گاه به دو صورت شخصی و نقشی مطرح میشود، در مجموع به نوعی آگاهی اطلاق میشود که هر فرد در فرایند اجتماعی شدن و تعامل با دیگران درباره خود کسب میکند. این خودآگاهی به‌صورتی نسبتاً سازمانیافته بخشی از نظام شخصی (برایند دیالکتیک ذهن و عین) حایل و واسطه بین دنیای درونی و بیرونی فرد است و در هر حوزه یا میدان تعاملاتی، رابطه او را با خود و دیگران تنظیم و واکنش‌هایشان را هدایت میکند. این نوع هویت که توانایی فرد را در به کار بردن ضمیر مفرد که «من» است نشان میدهد، معرف هویت و استقلال شخصی نقش فرد است و معمولاً در جواب به این پرسشها مطرح میشود که: «من کیستم و چیستم؟ و افراد دیگر کیستند و چیستند؟». در این بجهت، میزان اهمیت افراد به مسائلی چون ارزشهای شخصی و معیارهای اخلاقی، خیالات و تصورات، هدفهای شخصی و آرزوهای آینده، افکار و ایده‌ها، احساس اینکه فردی منحصر به فرد است، عقیده فرد نسبت به شخصیتی که دارد، برداشت خصوصی از خود، و بستگی دارد و همه این موارد اشاره به خصوصیات شخصی افراد دارند. در افغانستان به نسبت کشمکشهای سیاسی حس افغان پرستی و هویت فردی را کم حس نموده هرکی میخواهد ازین وطن خودرا جدا نموده ترک دیار نماید. تنها مردم دهات با این مشکلات دست و پنجه نرم می‌نمایند.

هویت جمعی

هویت جمعی معرف احساس تعلق فرد به گروه‌های اجتماعی یا واحدهای جمعی نظیر خانواده، طبقه اجتماعی، قوم، ملت، و احساس تعهد در برابر آنهاست. این نوع از هویت که معمولاً با ضمیر «ما»

بیان میشود، رابطه فرد را با گروه‌های اجتماعی تنظیم میکند و در برابر این پرسشها مطرح می‌شود: «ما کیستیم و چیستیم: و گروه‌های دیگر کیستند و چیستند؟» شاخصهای عملیاتی این بعد از هویت اجتماعی عبارتاند از: احساس تعلق به جامعه، پذیرش مصالح و منافع جمعی بر مصالح و منافع فردی، مقبولیت گروهی، روحیه کار مشارکتی و مشارکت در نظام تقسیم کار، و پایبندی به هنجارهای عام.

هویت دینی

هویت دینی به رابطه انسان با دین و نسبتی که با آن پیدا میکند، اطلاق میشود. سنگ بنای هویت دینی تعهد و پایبندی است. به عبارت دیگر، هویت دینی نشاندهنده احساس تعهد و تعلق به دین و جامعه دینی است. مهمترین دستاوردهای هویت دینی پاسخ دادن به پرسشهای بنیادی، جهت بخشیدن به زندگی، وحدت اعتقادی و معنا بخشیدن به جهان است. این متغیر با شاخصهایی از قبیل: نقش دین در دادن معنا، جهت و آرامش به زندگی، تلاش فرد در حفظ ارزشهای دینی خود در هر شرایطی، میزان شناخت از دین، تأثیر اعتقادات در روابط، اعتقاد به تأثیر اعتقادات دینی و آداب و سنن آن در پیشرفت کشور، پایبندی به اعتقادات دینی، وابستگی به دین سنجش میشود. متأسفانه در افغانستان مردم همه را رها کرده تنها دنبال دین می‌گردند این عمل باعث سستی در پیشرفت افغانستان گردیده افراطی‌گرایی شدت پیدا نموده است.

نماد های هویت ملی

هویت ملی به معنای احساس تعلق و وفاداری به عناصر و نمادهای مشترک در اجتماع ملی (تمام جامعه) است. مهمترین عناصر و نمادهای هویت ملی که سبب شناسایی و تمایز میشوند، عبارتاند از: سرزمین، دین، آیین، آداب و مناسک، تاریخ، زبان و ادبیات، مردم و دولت است. در درون یک اجتماع ملی، میزان تعلق و وفاداری اعضا به هر یک از عناصر و نمادهای مذکور، احساس هویت ملی آنها را مشخص می‌سازد. این مفهوم با شخصیهایی چون: افتخار به ملیت، توجه به فرهنگ و تاریخ کشور، احساس نزدیکی به هموطنان و دلسوزی برای کشور، اهمیت قائل شدن برای موسیقی، بیرق، لباس، زبان و سایر نمادهای ملیت، افتخار به مفاخر و شخصیهای ملی خود و احترام به آن‌ها، سنجیده میشود. متأسفانه در افغانستان در زمان طالبان جامعه دگرگون شده چیزی که طالب می‌گوید همان پیاده می‌شود.

با مجردی دخول طالبان به هزارن افغان بیرق ملی را به اهتزاز در آوردن

هویت قومی

هویت قومی یکی از انواع هویت جمعی است که به ویژگیهای فرهنگی اطلاق میشود. یک قوم را از اقوام دیگر متمایز میکند و بین اعضای یک قوم احساس تعلق به وجود میآورد و آنها را منسجم میکند. هویت قومی در سطحی پایینتر از هویت ملی یا جامعهای قرار دارد. هویت قومی از نوع هویت اجتماعی و مجموعه خاصی از عوامل عینی، ذهنی، فرهنگی، اجتماعی، عقیدتی و نفسانی است که در یک گروه انسانی متجلی میشود و آن را از دیگر گروه ها متمایز می سازد. در این نوع هویت، روابط عاطفی اعضا بیشتر و همگنی و یکدستی بیشتری نسبت به جامعه کلی بر آن حاکم است.

هویت فرهنگی

هویت فرهنگی مجموعه ارزشها، باورها، نمادها و ... است که سبب شناخته شدن و متمایز کردن فرد و افراد از دیگر افراد و جوامع میشود. مقصود از فرهنگ، مجموعه ذهنی و روانی مشترکی است که در گذشته تاریخی شکل گرفته و طی فرایند جامعهپذیری به نسلهای بعدی منتقل میشود و نسلهای نوین آن را به ارث بردهاند. این مجموعه شامل ارزشها، هنجارها، نمادها، باورها، اعتقادات، احساسات و رویکردهایی است که در زمینه خانواده، اقتصاد، سیاست، مذهب، جامعه پذیری و تفریحات بین مردم یک جامعه به صورت وجدان جمعی در آمده است. فرهنگ علاوه بر بخش ذهنی، دارای بخش عینی نیز هست که برخی از آن به عنوان «تمدن» نام میبرند و به صورت میراث فرهنگی در اختیار جامعه هستند. ارزشگذاری جامعه نسبت به این میراث فرهنگی و قضاوت آنها نسبت به ضرورت حفظ، نگهداری و کاربرد آن در جامعه نیز جزئی از هویت است. در این تحقیق این متغیر با مؤلفههایی مانند پرداختن به فرهنگ مشترک، زبان مشترک و ... سنجیده شد.

فرهنگ تربیه اطفال در افغانستان

فرهنگ تربیه اطفال در امریکا به اساس مفکوره دیوبی

تربیه اطفال در شوروی سابق به اساس تیوری سوخوملینسکی، ماکارنکو، بلونسکی، شاتسکی و بینکویچ

هویت مدنی

هویت مدنی عبارت است از خودتعیین شخص در مورد تعلق خود به یک گروه خاص میباشد. او باید به وضاحت از واقعیت انتخاب آگاه باشد. هویت مدنی نوعی شناخت فرض می‌شود که افراد و گروه‌ها را در چارچوب روابط متقارن و انجمنی در «جامعه‌ی مدنی» باز می‌شناساند. در این صورت، خصوصیات هویت مدنی را می‌توان در پنج مؤلفه‌ی از قبیل: عمومی بودن، منفعت پایدار، سازمان یافتگی، تأسیسی - ارادی بودن و غیردولتی بودن خلاصه کرد.

تعارض مدنی

در برخی موارد، هویت ملی با هویت مدنی شخص به هم می‌خورد. به عنوان مثال، بسیاری از عرب‌های اسرائیلی خود را با ملیت عرب یا فلسطین مرتبط می‌کنند، در حالی که در عین حال شهروند دولت اسرائیل هستند، که با ملیت فلسطین در تضاد است. تایوانی‌ها همچنین با تعارض هویت ملی با هویت مدنی روبرو هستند، زیرا جنبش‌هایی وجود داشته‌است که طرفدار رسمی «استقلال تایوان» و تغییر نام «جمهوری چین» به «جمهوری تایوان» می‌باشند. نام کشور «جمهوری چین» است، و بخشی از آنها خود را با «جمهوری چین»، نه بلکه با «جمهوری تایوان» معرفی می‌کنند.

مهاجرت

با افزایش مهاجرت، بسیاری از کشورها با ایجاد هویت ملی و اسکان مهاجران با این چالش روبرو هستند. برخی از کشورها از لحاظ تشویق مهاجران برای توسعه احساس تعلق به کشور میزبان خود، فراگیرتر هستند. به عنوان مثال، کانادا بالاترین نرخ مهاجرت دائمی در جهان را دارد. دولت کانادا مهاجران را به ایجاد حس تعلق به کانادا تشویق می‌کند و مفهوم فراگیر تری از هویت ملی را در بر می‌گیرد که هم شامل افراد متولد کانادا و هم مهاجران می‌شود. ولی برخی از کشورها سیاست متفاوتی در این زمینه دارند و با مهاجران به شکل مهمان ناخواسته برخورد می‌کنند و از اشتراک هویت ملی خود با مهاجران جلوگیری می‌کنند. مانند عربستان سعودی و ایران

با افزایش سطح ارتباطات و همکاری‌های تجاری بین‌المللی و جهانگردی سطح تبادل فرهنگی، آموزشی، شیوه زندگی؛ ادراک مردم با گذشته بسیار متفاوت شده‌است و ارزش‌ها و تجربیات مشترک مردم در همه جهان روز به روز در حال افزایش است. این موضوع باعث می‌شود که شکل جدیدی از هویت مشترک برای جوامع به شکل جامعه جهانی را ایجاد کند که مردم میزان تعلق خاطر بیشتری به وجوه مشترک جهانی خود پیدا کنند. هر چند به ظاهر این امر می‌تواند ارزشهای را به همراه داشته باشد ولی از میان رفتن ارزش‌های حاصل از هویت ملی می‌تواند باعث کاهش وفاداری و مهین پرستی مردم شود که می‌تواند تهدیدی برای امنیت ملی و اقتصادی کشور گردد و حفظ تعادل در تقویت هویت ملی و ارزش‌های جهانی به همان اندازه هویت ملی و هویت قومی مهم است. چنانچه با جنگ ۴۰ ساله افغانستان افغانها از جنگ بی معنی افغانها خسته شده در صدد رفتن به خارج و تبدیل هویت هستند.

منابع

۱. هویت ملی و یکی پیدیا انگلیس

https://en.wikipedia.org/wiki/National_identity

۲. هویت ملی در کتابهای اجتماعی نوشته ویساید علوم اجتماعی

<https://mag.roshd.ir/ejtemae/Articles/%D9%87%D9%88%DB%8C%D8%AA-%D9%85%D9%84%DB%8C-%D8%AF%D8%B1-%D9%83%D8%AA%D8%A7%D8%A8%D9%87%D8%A7%DB%8C-%D8%B9%D9%84%D9%88%D9%85-%D8%A7%D8%AC%D8%AA%D9%85%D8%A7%D8%B9%DB%8C>

۳. انجمن مطالعات لوح ، تحلیل عدم سیستم " ثبت هویت مدنی " در افغانستان توسط: استاد محمد

اشرف بختیاری، رییس موسسه خدماتی علوم عدلی افغانستان، استاد دانشگاه، متخصص علوم عدلی و یکتن از نویسندگان کتاب " حقیقت یابی و نقش علوم عدلی " در دیسپلین فیس بوک

<https://www.facebook.com/LowhStudiesAssociation/photos/%D8%AA%D8%AD%D9%84%DB%8C%D9%84-%D8%B9%D8%AF%D9%85-%D8%B3%DB%8C%D8%B3%D8%AA%D9%85-%22-%D8%AB%D8%A8%D8%AA/677272995644039>

۴. ویساید افغان پیپر هویت ملی چیست آیا ما هویت ملی داریم نوشته کریم پاکزاد

<http://www.afghanpaper.com/nbody.php?id=164380>

۵. روز نامه هشت صبح هویت قومی هویت ملی و نظام سیاسی گفت و گو با عسکر موسوی

<https://8am.af/ethnic-identity-national-identity-and-the-political-system-of-afghanistan>

۶. ویساید افغانستان ما ، هویت ملی چالشها و راهکاری ها پنج شنبه ۲۰ میزان ۱۳۹۱

http://www.dailyafghanistan.com/national_detail.php?post_id=125995

۷. شبکه اطلاع رسانی افغانستان ، چرا هویت ملی ما شکل نمی گیرد تاریخ انتشار: ۱۳۹۹/۶/۲۳

<http://www.afghanpaper.com/nbody.php?id=164792>

۸. کابل اثر فرهنگ چاپ اول «جامعه شناسی سیاسی افغانستان» سجادی عبدالقیوم ۱۳۹۱.

۹. راه رسیدن به هویت ملی افغانستان نوشته حسین علی رحمانی دانشجو روابط بین المللی در ویساید خراسان

<https://www.khorasanzameen.net/php/read.php?id=4488>

۱۰. نزاع هویت و مصالحه ملی در ویساید اطلاعات روز دلو ۱۳۹۱ نوشته ملک مبارز روزنامه نگار

<https://www.etilaatroz.com/118162/national-identity-conflict-and-compromise>

۱۱. بحث هویت در افغانستان افغان هویت میشود ویساید بی بی سی نوشته ایوب آرین

<https://www.bbc.com/persian/afghanistan-42541683>

۱۲. بحران هویت ملی در افغانستان اثر دیدار علی مشرقی در ویساید اطلاعات روز

<https://www.etilaatroz.com/30645/%D%A9%D8%AA%D8%A7%D8%A8-%D8%A8%D8%AD%D8%B1%D8%A7%D9%86-%D9%87%D9%88%DB%8C%D8%AA-%D9%85%D9%84%DB%8C-%D8%AF%D8%B1-%D8%A7%D9%81%D8%BA%D8%A7%D9%86%D8%B3%D8%AA%D8%A7%D9%86-%D8%B1%D9%88%D9%86>

۱۳. هویت مدنی چیست تعریف و مفهوم هویت مدنی

<https://fa.drunkentengu.com/grajdanskaya-identichnost-895>

۱۴. داشتن "هویت ملی" چرا ضرور است؟ نوشته میر عنایت اله سعادات

<http://howd.org/index.php/2014-05-06-22-20-55/1853-2019-01-13-14-58-01>

۱۵. عناصر هویت ملی نوشته ویساید افغان ایرکا مورخ ۱۰ حمل سال ۱۴۰۰

<https://afghanirca.com/newsIn.php?id=83923>